

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 10. maaliskuuta 2023
(OR. en)

7311/23

POLMAR 17
POLGEN 28
POLMIL 51
CYBER 55
HYBRID 9
RELEX 329
MARE 8
MAR 38
COMAR 14
JAI 292
CSDP/PSDC 203
CFSP/PESC 418
ENV 227
PECHE 80
TRANS 90

SAATE

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	JOIN(2023) 8 final
Asia:	YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE EU:n merellisen turvallisuusstrategian ja sen toimintasuunnitelman päivittämisestä "Tehokkaammalla EU:n merellisellä turvallisuusstrategialla muuttuvia uhkia vastaan"

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja JOIN(2023) 8 final.

Liite: JOIN(2023) 8 final

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 10.3.2023
JOIN(2023) 8 final

YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**EU:n merellisen turvallisuusstrategian ja sen toimintasuunnitelman päivittämisestä
”Tehokkaammalla EU:n merellisellä turvallisuusstrategialla muuttuvia uhkia vastaan”**

I. JOHDANTO

Merellinen turvallisuus on elintärkeää Euroopan unionille (EU) ja sen jäsenvaltioille. EU:n jäsenvaltiot muodostavat yhdessä maailman suurimman yhdistetyn talousvyöhykkeen. EU:n talous on erittäin riippuvainen turvallisista valtameristä: yli 80 prosenttia maailmankaupasta tapahtuu meritse, noin kaksi kolmasosaa maailman öljy- ja kaasutoimituksista tuotetaan joko merellä tai kuljetetaan meritse¹ ja jopa 99 prosenttia maailmanlaajuisista tietoverroista välitetään merenalaisten kaapelien kautta². Jotta voidaan varmistaa valtamerten tehokas hallinnointi, suojella valtameriä ja merenpohjaa sekä hyödyntää kaikki kestäväsin talouden³ tarjoamat mahdollisuudet, maailmanlaajuisen merialan on oltava turvallinen.

Vuodesta 2014 lähtien Euroopan merellinen turvallisuusstrategia (EUMSS) ja toimintasuunnitelma⁴ ovat muodostaneet puitteet vastaamiselle merellä esiintyviin turvallisuushaasteisiin. Strategia on edistänyt tiiviimpää yhteistyötä siviili- ja sotilasviranomaisten välillä erityisesti tietojenvaihdon avulla. Se on auttanut edistämään sääntöihin perustuvaa merialueiden hallintotapaa ja vahvistanut kansainvälistä yhteistyötä. Lisäksi se on vahvistanut EU:n autonomiaa ja valmiuksia vastata merellisiin turvallisuushuihin⁵.

EU:lla on yhä tärkeämpi rooli maailmanlaajuisena merellisen turvallisuuden takaajana, joka toteuttaa omia merioperaatioitaan, kuten Atalanta⁶ ja Irini-operaatioita⁷, ja koordinoitu läsnäolo merialueilla -konseptia (CMP)⁸ sekä edistää merellistä tilannetietoisuutta ja tekee yhteistyötä monenlaisten ulkoisten kumppaneiden kanssa. Lisäksi Copernicus-ohjelman meri- ja rajavalvontajärjestelmät, joiden toteutuksesta vastaavat Euroopan meriturvallisuusvirasto (EMSA) ja Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex), tarjoavat avaruussijoitteisia seurantajärjestelmiä, jotka täydentävät Galileo-satelliittien navigointipalveluja.

Yleinen strateginen ympäristö on muuttumassa rajusti. Ilmastokriisi ja ympäristön tilan heikkeneminen muokkaavat sitä, ja tilannetta pahentaa entisestään Venäjän Ukrainaan kohdistama laiton ja perusteeton sotilaallinen hyökkäys. Tämä edellyttää EU:lta lisää toimia kansainvälisen turvallisuuden takaajana.

EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan strategisen kompassin⁹ mukaisesti tällä EU:n merellisen turvallisuusstrategian ja sen toimintasuunnitelman päivityksellä pyritään vastaamaan uusiin haasteisiin. Tämä tarjoaa tilaisuuden edistää kestäviä ratkaisuja merelliseen turvallisuuteen liittyviin ongelmiin. Samalla tarjoutuu tilaisuus vahvistaa edelleen EU:n kansainvälistä roolia ja turvata EU:n pääsy yhä kiistanalaisemmalle merialalle.

¹ JOIN(2022)28 final.

² [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/702557/EXPO_IDA\(2022\)702557_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/702557/EXPO_IDA(2022)702557_EN.pdf)

³ COM(2021) 240 final.

⁴ Neuvoston asiakirja 11205/14 ja neuvoston päätelmät 10494/18.

⁵ Neuvoston päätelmät 9946/21.

⁶ <https://eunavfor.eu/>

⁷ <https://www.operationirini.eu/>

⁸ Neuvoston päätelmät 06256/22 ja 06255/22.

⁹ Neuvoston asiakirja 7371/22.

Päivitetty EU:n merellinen turvallisuusstrategia tarjoaa EU:lle puitteet toteuttaa lisätoimia etujensa suojaamiseksi merellä sekä kansalaistensa, arvojensa ja taloutensa suojelemiseksi. Tavoitteena on edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta noudattaen samalla kestäväyyden periaatetta ja suojellen luonnon monimuotoisuutta. EU ja sen jäsenvaltiot panevat päivitetyn strategian täytäntöön omien toimivaltuuksiensa mukaisesti.

II. MUUTTUVAT JA KASVAVAT MERELLISEEN TURVALLISUUTEEN KOHDISTUVAT UHAT

Maailmanlaajuisessa geopoliittisessa tilanteessa on tapahtunut paljon muutoksia sen jälkeen, kun Euroopan merellinen turvallisuusstrategia hyväksyttiin vuonna 2014, mikä edellyttää uusia ja tehostettuja toimia. EU:n uhka-analyysi osoittaa, että EU:hun kohdistuu yhä enemmän uhkia ja haasteita, myös merialalla¹⁰. Strateginen kilpailu voimasta ja resursseista on voimistumassa. Uhkista on tulossa yhä monimutkaisempia ja monikerroksisempia, ja jotkin maat pyrkivät määrittelemään uudelleen monenvälisen järjestyksen keskeiset periaatteet, myös loukkaamalla kansallista suvereniteettia ja rajoja. Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan on tuonut sodan takaisin Eurooppaan ja luonut uusia vaaroja sekä kielteisiä heijastusvaikutuksia merelliseen turvallisuuteen ja Euroopan talouteen, mikä vaikuttaa EU:n kansalaisiin ja yrityksiin.

Merellinen turvallisuus on uhattuna monilla alueilla. Esimerkkejä ovat alue- ja merikiistat, luonnonvaroista käytävä kilpailu ja merenkulun vapauteen sekä viattomaan ja esteettömään kauttakulkuoikeuteen kohdistuvat uhat. Ne kaikki luovat jännitteitä EU:n merialueilla, kuten Välimerellä, Mustallamerellä ja Itämerellä, ja niitä pahentaa Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan. Merellisen turvallisuuden haasteet ovat lisääntyneet myös Euroopan ulkopuolella, erityisesti Guineanlahdella, Adeninlahdella, Hormuzin salmessa, Malakan salmessa ja Etelä-Kiinan merellä. Jotkin EU:n ulkopuoliset maat lisäävät valmiuksiaan merellä ja toteuttavat määrätietoisia ja yksipuolisia toimia. Tähän on kuulunut voimankäyttö tai muiden maiden kansallisen suvereniteetin loukkaaminen. Nämä toimet kyseenalaistavat oikeusvaltioperiaatteen ja Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimukseen (UNCLOS) perustuvan kansainvälisen järjestyksen.

Indopasifisesta alueesta, jossa EU:n syrjäisimmät alueet sijaitsevat (Intian valtameressä), ja merentakaisista maista ja alueista (Tyynellämerellä) on tullut **kovan geopoliittisen kilpailun alue**. Voimannäyttö ja lisääntyvät jännitteet Etelä- ja Itä-Kiinan meren ja Taiwanin salmen kaltaisilla alueilla vaikuttavat maailmanlaajuisen turvallisuuden ja samalla suoraan Euroopan turvallisuuteen ja vaurauteen. Vakauden ja turvallisuuden ylläpitäminen keskeisillä laivareiteillä, kuten Malakan ja Singaporen salmissa, Afrikan sarvessa ja Intian valtamerellä, edellyttää sitä, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on laajennettava läsnäoloaan ja toimintaansa näillä alueilla indopasifista aluetta koskevan EU:n yhteistyöstrategian mukaisesti.

Ilmastomuutoksella ja merten pilaantumisella odotetaan olevan merkittäviä ja pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia merelliseen turvallisuuteen. Näitä vaikutuksia ovat muun muassa tulvat rannikkoalueilla ja saarilla, koralliriuttojen, mangrovealueiden ja muiden

¹⁰ EU:n uhka-analyysi on kattava ja tiedusteluun perustuva analyysi erilaisista uhkista ja haasteista, joita EU:hun kohdistuu tai saattaa kohdistua tulevaisuudessa. Sitä päivitetään säännöllisesti, ja se tarjoaa taustatietoja EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan strategisen kompassin kehittämiseen ja täytäntöönpanoon.

kosteikkojen häviäminen sekä kalakantojen ehtyminen¹¹. Ilmastonmuutos ja ympäristön tilan heikkeneminen moninkertaistavat riskejä, sillä ne lisäävät epävakautta ja eriarvoisuutta, pahentavat kansainvälistä rikollisuutta, merirosvousta ja meriluonnonvaroihin kohdistuvia jännitteitä. Tämä edellyttää uutta lähestymistapaa, jotta EU voi tehdä yhteiskunnasta ilmastokestävämmän, suojella luontoa ja pysäyttää ekosysteemien heikkenemisen¹². Merellisen turvallisuuden puutteet voivat sitä vastoin johtaa ympäristövahinkoihin, joita ovat esimerkiksi hankala pääsy saastuneille alueille, varojen ohjautuminen pois ympäristönsuojelusta tai meri-infrastruktuuriin kohdistuvat tuhotyöt. Esimerkiksi Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan on aiheuttanut paitsi tuhoisia inhimillisiä ja taloudellisia vaikutuksia myös luonnon monimuotoisuuden merkittävää häviämistä¹³. On sen vuoksi olennaisen tärkeää puuttua ilmastonmuutoksen, rannikko- ja merialueiden ympäristön tilan heikkenemisen ja merellisen turvallisuuden väliseen vuorovaikutukseen muun muassa jatkuvan ja uuden kohdennetun tutkimuksen avulla.

Vuoden 2022 iskut Nord Stream -putkiin Itämerellä, luvattomien miehittämättömien alusten läsnäolo Pohjanmeren avomerilaitteistojen läheisyydessä sekä toistuvat **meri-infrastruktuuriin kohdistuvat hybridi- ja kyberhyökkäykset** edellyttävät, että EU vahvistaa toimiaan ja suojelee kriittistä infrastruktuuriaan tehokkaammin erityisesti kehittämällä innovatiivisia teknologioita. Digitalisaation myötä merenkulkualan monimutkaisuus ja mahdolliset haavoittuvuudet ovat lisääntyneet. Vihamieliset toimijat kohdistavat yhä todennäköisemmin hybridi- ja kyberkeinoja meri-infrastruktuuriin, mukaan lukien merenalaisiin kaapeleihin ja putkistoihin sekä satamiin ja aluksiin. Tämä tarve tunnustetaan neuvoston suosituksessa unionin koordinoitua lähestymistavasta kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseen¹⁴. Lisäksi komission suosituksessa unionin katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevista tavoitteista esitetään toimenpiteitä, joilla voidaan osaltaan parantaa EU:n ja jäsenvaltioiden varautumista ja valmiuksia, jotta ne voivat reagoida luonnonkatastrofeihin ja ihmisten aiheuttamiin katastrofeihin, myös merellä¹⁵.

Uhat ja laitton toiminta – kuten **merirosvous ja aseelliset ryöstöt merellä, järjestäytynyt rikollisuus, mukaan lukien maahantulijoiden salakuljetus ja ihmiskauppa, ase- ja huumausainekauppa, terrorismi, laitton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus (LIS-kalastus) ja räjähtämättömät taisteluvälineet¹⁶ meressä** – ovat edelleen yhtälailla tärkeitä haasteita useilla alueilla. Jotkin EU:n rannikkoalueet ja syrjäiset alueet ovat erityisen haavoittuvia. Satamien heikko turvallisuus saattaa edesauttaa joitakin näistä laittomista toimista. Vihamieliset toimijat voivat myös yhdistää näitä uhkia ja toimia toteuttaakseen hybridihyökkäyksiä EU:ta ja sen jäsenvaltioita vastaan.

III. EU:N MERELLISET TURVALLISUUSINTRESSIT

¹¹ Hallitustenvälisen ilmastopaneelin raportti, joka koskee valtameriä ja kriosfääriä ilmastonmuutoksen yhteydessä (*Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate*, 2019), ja ilmastonmuutoksen vaikutuksia, siihen sopeutumista ja haavoittuvuutta käsittelevän työryhmän II 6. arviointiraportti (2022).

¹² COM(2020) 380 final.

¹³ Erityisesti valaiden kuolleisuuden hälyttävä kasvu Mustallamerellä.

¹⁴ 2023/C 20/01.

¹⁵ COM(2023)61 final ja 2023/C 56/01.

¹⁶ Räjähtämättömät taisteluvälineet (UXO) tarkoittavat räjähteitä (pommeja, käsi- ja muita kranaatteja, maamiinoja, merimiinoja, tytärammuksia ja muita räjähteitä), jotka eivät ole räjähtäneet ja joihin edelleen liittyy räjähdysriski, joskus kymmeniä vuosia sen jälkeen, kun niitä on käytetty tai poistettu käytöstä.

Merellisten turvallisuusuuhkien muuttuessa EU:n perustavanlaatuisia intressejä ovat seuraavat:

- Euroopan unionin, sen jäsenvaltioiden, kansalaisten ja kumppaneiden turvallisuus;
- maailmanlaajuisen rauhan ja vakauden säilyttäminen ja merikuljetusreittien pitäminen vapaina ja avoimina;
- kansainvälisen oikeuden, erityisesti YK:n merioikeusyleissopimuksen (UNCLOS), ylläpitäminen kaiken valtameriin liittyvän toiminnan kattavana oikeudellisena kehyksenä ja asianmukaisen kansainvälisen valtamerten hallinnoinnin edistäminen, myös meriä koskevien alueellisten yleissopimusten avulla, sekä kalastustukia koskevan WTO:n sopimuksen toimeenpano¹⁷;
- luonnonvarojen ja meriympäristön suojelu sekä ilmastonmuutoksesta ja ympäristön tilan heikkenemisestä merelliseen turvallisuuteen aiheutuvien vaikutusten hallinta;
- kriittisen meri-infrastruktuurin häiriönsietokyvyn ja suojelun¹⁸ varmistaminen (maalla ja merellä), myös puuttumalla ilmastonmuutokseen liittyviin sekä suorista ulkomaisista sijoituksista aiheutuviin riskeihin ja uhkiin;
- logististen keskusten eli satamien häiriönsietokyvyn vahvistaminen ja niiden suojelu, mukaan lukien korruptioon ja laittomaan toimintaan liittyviin riskeihin puuttuminen;
- taloudellisen toiminnan suojelu merellä ja siten kestävänsinisen talouden edistäminen (sekä maalla että merellä);
- EU:n ulkorajojen ja sisäisen turvallisuuden suojelu muun muassa maahantulijoiden salakuljetuksen, ihmiskaupan ja muun laittoman toiminnan, mukaan lukien luvattomat hiilivetyjen etsintä- ja poraustoimet, torjumiseksi;
- nopean ja tehokkaan toimintakyvyn varmistaminen merialalla ja muilla operatiivisilla aloilla (eli maalla, ilmassa ja kyber- ja ulkoavaruudessa);
- merenkulkijoiden turvallisuuden varmistaminen merityötä koskevan yleissopimuksen sekä muiden asiaan liittyvien Kansainvälisen työjärjestön yleissopimusten vaatimusten mukaisesti.

IV. EU:N TOIMIEN VAHVISTAMINEN

Päivitetty merellinen turvallisuusstrategia auttaa suojelemaan edellä lueteltuja EU:n etuja muuttuvilta ja kasvavilta merellisiltä turvallisuusuuhkilta. Tätä varten EU tehostaa toimia kuudella strategisella tavoitteella:

¹⁷ https://www.wto.org/english/tratop_e/rulesneg_e/fish_e/fish_e.htm

¹⁸ Esimerkiksi merenalaiset kaapelit ja putkistot, logistiset keskuksat (kuten satamat), uusiutuvaa energiaa avomerellä tuottavat laitokset sekä kaasuöljyn porauslautat.

1. toimien tehostaminen merellä;
2. yhteistyö kumppaneiden kanssa;
3. johtajuus merellisen tilannetietoisuuden alalla¹⁹;
4. riskien ja uhkien hallinta;
5. valmiuksien parantaminen;
6. koulutus.

Näiden strategisten tavoitteiden mukaisia EU:n toimia ohjaavat edelleen vuoden 2014 EU:n merellisen turvallisuusstrategian periaatteet: monialainen lähestymistapa, toiminnallinen eheys, kansainvälisten sääntöjen eli kansainvälisen oikeuden, ihmisoikeuksien ja demokratian sekä YK:n merioikeusyleissopimuksen täysimääräinen noudattaminen sekä merialan monenvälisyys. EU:n päivitetty merellinen turvallisuusstrategia pannaan täytäntöön toimintasuunnitelmalla (**liitteenä**) ja yhdennetyn lähestymistavan²⁰ puitteissa. Strategian täytäntöönpanemiseksi EU käyttää yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa kaikkia asianmukaisia siviili- ja sotilaspolitiikkoja ja -välineitä ja koordinoi kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden politiikkoja ja toimia Euroopan, alueellisella ja kansallisella tasolla vahvistamalla niiden synergioita ja täydentävyyttä. Strategialla edistetään myös EU:n johdonmukaisempaa osallistumista ulkoisiin konflikteihin ja kriiseihin EU:n ja sen kansalaisten turvallisuuden parantamiseksi.

Päivitettyyn strategiaan sisältyy toimia, jotka koskevat kutakin EU:n merialuetta. Toimissa olisi otettava huomioon EU:n alueelliset strategiat²¹ ja valmiuksien kehittämisohjelmat sekä yhteistyö kumppanimaiden kanssa.

1. Toimien tehostaminen merellä

EU:n strategisessa kompassissa kehoitetaan vahvistamaan edelleen EU:n sitoutumista merelliseen turvallisuuteen. Atalanta-operaatio on ollut käynnissä **yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP)** puitteissa läntisellä Intian valtamerellä vuodesta 2008. Atalanta-

¹⁹Merellinen tilannetietoisuus tarkoittaa merialaan liittyvän sellaisen toiminnan tosiasiallista ymmärtämistä, jolla voi olla vaikutusta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden turvatoimiin, turvallisuuteen, talouteen tai ympäristöön. Tämä tietoisuus perustuu selkeästi määriteltäviin käyttäjien tarpeisiin ja oikeuksiin, ja se auttaa toiminnan seurannasta ja valvonnasta vastaavia viranomaisia ehkäisemään ja hallitsemaan kokonaisvaltaisesti EU:n merialaan liittyviä tilanteita, tapahtumia ja toimia. EU:n meriala käsittää EU:n jäsenvaltioiden aluevedet, yksinomaiset talousvyöhykkeet ja mannerjalustat, sellaisina kuin ne määritellään vuonna 1982 tehdyssä Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksessa, sekä näillä alueilla meren pohjassa, pinnan alla, pinnalla ja meren päällä harjoitettavan toiminnan, kuten laitteistot, rahtiliikenteen, veneet ja EU:n lipun alla purjehtivat, EU:n omistamat tai hallitsevat taikka EU:hun sidoksissa olevat alukset.

²⁰Ulkoiisiin konflikteihin ja kriiseihin sovellettava yhdennetty lähestymistapa perustuu vuoden 2016 EU:n globaalistrategiaan (neuvoston päätelmät: EUCO 26/16 ja 13202/16), ja se hyväksyttiin vuonna 2018 annetuissa neuvoston päätelmissä (5413/18). Siinä määritellään puitteet EU:n johdonmukaisemmalle ja kokonaisvaltaisemmalle sitoutumiselle ulkoiisiin konflikteihin ja kriiseihin ja edistetään ihmisten turvallisuutta ja parannetaan siten myös EU:n ja sen kansalaisten turvallisuutta.

²¹Kuten kokonaisvaltainen EU–Afrikka-strategia (JOIN(2020) 4 final), Guineanlahtea koskeva EU:n strategia (7671/14), indopasifista aluetta koskeva EU:n strategia (JOIN(2021) 24 final), arktista aluetta koskeva EU:n politiikka (JOIN(2021) 27 final) ja syrjäisimpiä alueita koskeva strategia COM(2022).

operaation onnistuttua sen toimeksianto on laajennettu merirosvouksen torjunnasta laajempaan meriturvallisuusoperaatioon, ja se vahvistaa entisestään yhteyksiä ja synergioita Euroopan johtaman Hormuzin salmen meritilannetietoisuutta koskevan operaation (EMASOH)²² kanssa. Välimerellä Irini-operaation ensisijaisena tehtävänä on panna täytäntöön YK:n Libyaan kohdistama asevientikielto. Tämä on EU:n suora panos Välimeren alueen rauhaan ja vakauteen, mikä parantaa merellistä turvallisuutta. Yhdennetyn lähestymistavan mukaisesti EU edistää myös merellistä turvallisuutta tarjoamalla kumppaneille koulutusta ja valmiuksien kehittämistä YTPP:n siviilioperaatioiden, kuten valmiuksien kehittämistä Somaliassa koskevan Euroopan unionin operaation (EUCAP), kautta.

EU otti vuonna 2021 käyttöön uuden **koordinoitu läsnäolo merialueilla -konseptin (CMP)**. Tällä joustavalla uudella välineellä pyritään tehostamaan EU:n kollektiivista sitoutumista merelliseen turvallisuuteen hyödyntämällä jäsenvaltioiden merivoimia parhaalla mahdollisella tavalla EU:n kannalta strategisesti tärkeillä alueilla. CMP-konseptin yhteydessä EU:n olisi tehostettava laittoman ja luvattoman toiminnan, myös huumekaupan, torjuntaa merellä. CMP-konseptin täytäntöönpanosta Guineanlahdella ja luoteisella Intian valtamerellä (myös Punaisellaamerellä) saatujen kokemusten perusteella EU harkitsee uusia tärkeitä merialueita, joilla tätä konseptia voitaisiin soveltaa. Uusien tärkeiden merialueiden määrittely lisäisi EU:n tilannetietoisuutta, kumppanuuksia ja strategista asemaa merellisen turvallisuuden toimijana.

EU:n strategisessa kompassissa korostetaan myös, että on tärkeää varmistaa EU:n jäsenvaltioiden merivoimien valmius ja yhteentoimivuus, ja kehoitetaan EU:ta toteuttamaan reaaliaikaisia harjoituksia kaikilla aloilla. Sen vuoksi EU käynnistää vuosittaisen meriharjoituksen, jonka tavoitteena on lisätä valmiutta, edistää yhteentoimivuutta ja torjua merelliseen turvallisuuteen kohdistuvia muuttuvia uhkia.

Komissio tekee Euroopan meriturvallisuusviraston (EMSA) avustamana meriturvallisuustarkastuksia EU:n satamiin, satamarakenteisiin ja aluksiin sekä tutkii parhaillaan tapoja parantaa merellistä turvallisuutta esimerkiksi matkustaja-alusten tai kyberturvallisuuden aloilla. **Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta (EIBM)**²³ koskevien strategisten suuntaviivojen mukaisesti merirajojen valvontajärjestelmän on kyettävä havaitsemaan, tunnistamaan ja tarvittaessa jäljittämään ja pysäyttämään kaikki aluevesille tulevat alukset ja edistämään ihmishenkien suojelua ja pelastamista merellä kaikissa sääolosuhteissa. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla Frontexin tarjoamia valvontavalmiuksia kansallisten valmiuksien ja yleisen tilannetietoisuuden parantamiseksi.

Frontex toteuttaa Indalo-, Themis- ja Poseidon-operaatioita EU:n rajojen valvomiseksi ja rikollisuuden ja erityisesti maahantulijoiden laittoman salakuljetuksen torjumiseksi Välimerellä. Frontex, Euroopan kalastuksenvalvontavirasto (EFCA) ja EMSA toteuttavat monialaisia merioperaatioita rajat ylittävän rikollisuuden, myös maahantulijoiden salakuljetuksen ja ihmiskaupan, torjumiseksi ja meren pilaantumisen ja laittoman kalastuksen havaitsemiseksi, ja suorittavat muita valvontatehtäviä useilla merialueilla eri puolilla EU:ta, myös Mustallamerellä. EU:n olisi kehitettävä edelleen näitä tärkeitä monialaisia operaatioita.

²² <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/europe/news/article/european-maritime-awareness-in-the-soh-emasoh-political-statement-by-the>

²³ COM(2022) 303

EU:n keskeiset toimet²⁴ merellisen turvallisuuden parantamiseksi ovat seuraavat:

- järjestetään vuosittainen EU:n meriharjoitus;
- vahvistetaan EU:n nykyisiä merioperaatioita (Atalanta ja Irini) meri- ja ilmavoimavaroilla;
- harkitaan saatujen kokemusten ja Euroopan ulkosuhdehallinnon ehdotusten pohjalta uusia tärkeitä merialueita, joilla CMP-konseptia voitaisiin soveltaa;
- tehostetaan laittoman ja luvattoman toiminnan torjuntaa merellä, huumekauppa mukaan luettuna, CMP-konseptin puitteissa;
- ylläpidetään ja tehostetaan meriturvallisuustarkastuksia EU:ssa sekä käsitellään kyberturvallisuutta ja matkustaja-alusten turvallisuutta;
- tehostetaan EU:n tason yhteistyötä rannikkovartiostojen tehtävien alalla edistämällä monialaisten merioperaatioiden kehittämistä useilla merialueilla eri puolilla EU:ta.

2. Yhteistyö kumppaneiden kanssa

EU on jo luonut merelliseen turvallisuuteen liittyviä suhteita ja synergioita monenvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa sekä maailmanlaajuisella että alueellisella tasolla (esimerkiksi YK:n, IMon²⁵, Naton, AU:n²⁶ ja ASEANin²⁷ kanssa) sekä useiden EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, erityisesti Guineanlahdella ja indopasifisella alueella.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat myös kehittäneet kansainvälistä yhteistyötä kahdenvälisten vuoropuhelujen, satamakäyntien ja reaaliaikaisten harjoitusten avulla erityisesti **indopasifisella alueella**, esimerkiksi Australian, Japanin, Intian, Indonesian, Korean tasavallan, Omanin ja Singaporen kanssa. Atalanta- ja Irini-operaatiot osallistuvat tietojen jakamiseen ja monenväliseen osallistumiseen liittyviin mekanismeihin, mukaan lukien SHADE-koordinointikokouksiin (*Shared Awareness and Deconfliction*). Euroopan unioni antaa myös merkittävää tukea merelliselle turvallisuudelle kehitysyhteistyönsä, humanitaarisen apunsa ja ulkopoliittikan tukitoimiensa kautta.

Läntisellä Intian valtamerellä EU tukee alueellista meriarkkitehtuuria, joka perustuu Madagaskarin ja Seychellien tietojen yhdistämis- ja operaatiokeskuksiin sekä Djiboutin käytännönsäätöihin, jotka koskevat aluksiin kohdistuvan merirosvouksen ja aseellisten

²⁴ Kussakin kuudessa erityistavoitteessa luetellut EU:n keskeiset toimet ovat yhteenveto toimintasuunnitelmassa yksityiskohtaisesti esitettyjen toimien keskeisistä osatekijöistä.

²⁵ Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälinen merenkulkujärjestö.

²⁶ Afrikan unioni

²⁷ Merellinen turvallisuus on jo pitkään ollut sekä EU:n että ASEANin yhteinen prioriteetti. Näiden kahden alueen välisessä yhteistyössä on keskitytty vastaamaan kansainvälisiin merellisiin uhkiin, kuten merirosvoukseen, salakuljetukseen, laittomaan maahanmuuttoon, katastrofiriskeihin sekä saastumisen ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Euroopan unioni tukee ASEANin johtamaa prosessia Etelä-Kiinan merta koskevien käytännönsäätöjen laatimiseksi; <https://euinasean.eu/maritime-cooperation/>

ryöstöjen tukahduttamista läntisellä Intian valtamerellä ja Adeninlahdella²⁸.

Vastaavasti **Guineanlahdella** EU tukee alueellisia järjestöjä ja rannikkovaltioita niiden omien merellisten turvallisuusstrategioiden täytäntöönpanossa, merilainsäädännön ja -oikeuden vahvistamisessa, satamien turvallisuuden parantamisessa, merellisen tilannetietoisuuden lisäämisessä ja tietojen jakamisessa Yaoundén arkkitehtuurin²⁹ puitteissa. Laajemmalla **Atlantin valtameren** alueella EU tukee kumppaneidensa kanssa luvattoman toiminnan, erityisesti huumekaupan, torjuntaa.

Haastavassa geopoliittisessa tilanteessa EU:n olisi tehostettava yhteistyötä naapurialueillaan ja **muilla strategisesti tärkeillä merialueilla** olevien kumppaneidensa kanssa. Tämä on erityisen tärkeää Venäjän Ukrainaan kohdistaman sotilaallisen hyökkäyksen vuoksi. EU tehostaa merelliseen turvallisuuteen liittyvää yhteistyötään Naton kanssa saavutettujen tulosten pohjalta ja tammikuussa 2023 EU:n ja Naton yhteistyöstä annetun kolmannen yhteisen julistuksen mukaisesti. Indopasifisella alueella EU:n olisi lisättävä merellistä turvallisuutta koskevien kokemusten vaihtoa kumppaneidensa kanssa turvallisuusyhteistyön tehostamista Aasiassa ja Aasian kanssa koskevan hankkeen (*Enhancing Security Cooperation in and with Asia*, ESIWA) ja kahdenvälisten vuoropuhelujen avulla sekä pyrkimällä saamaan tarkkailijan aseman ('vuoropuhelukumppani') Intian valtameren reunavaltioiden järjestössä (IORA). EU:n olisi myös syvennettävä yhteistyötään samanmielisten maiden ja järjestöjen kanssa, mukaan lukien meriasioita käsittelevät kansainväliset ja alueelliset foorumit.

EU:n keskeiset kansainvälistä yhteistyötä koskevat toimet ovat seuraavat:

- tuetaan merellisten turvallisuuteen liittyvien kansainvälisten välineiden, erityisesti Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (UNCLOS), allekirjoittamista ja ratifiointia, ja edistetään asianmukaisilla foorumeilla vaatimusten noudattamista ja parhaiden käytäntöjen jakamista kumppaneiden kanssa panemalla täytäntöön merellistä turvallisuutta koskeva kansainvälinen lainsäädäntö;
- tehostetaan EU:n ja Naton henkilöstön välistä merellistä turvallisuutta koskevaa yhteistyötä vuosina 2016, 2018 ja 2023 annettujen kolmen yhteisen julistuksen pohjalta siten, että se kattaa kaikki yhteisesti kiinnostavat kysymykset tällä alalla, mukaan lukien räjähtämättömät taisteluvälineet merellä;
- järjestetään yhteisiä meriharjoituksia kumppaneiden kanssa yhteentoimivuuden parantamiseksi sen lisäksi, että EU suorittaa useammin satamakäyntejä ja partiointia erityisesti indopasifisella alueella strategisen kompassin mukaisesti;
- lähetetään EU:n yhteyshenkilöitä alueellisiin meritietojen yhdistämiskeskukseen³⁰ tärkeillä merialueilla edistämään tietojenvaihtoa ja yhteistyötä EU:n ja sen kumppaneiden välillä muun muassa lainvalvonnan ja oikeus- ja sisäasioiden alalla ja

²⁸ Itäisen ja eteläisen Afrikan ja Intian valtameren meriturvallisuusohjelma (MASE), satamien ja merenkulun turvallisuutta koskeva ohjelma, Punaisenmeren aluetta koskeva alueellinen meriturvallisuusohjelma ja kriittisiä merireittejä Intian valtamerellä koskeva CRIMARIO-ohjelma.

²⁹ SWAIMS-, PASSMAR- ja GoGIN-toimet.

³⁰ Meritietojen yhdistämiskeskukset ovat kansallisia tai alueellisia tahoja, jotka keräävät tietoja parantaakseen merellistä tilannetietoisuutta tietyllä maantieteellisellä alueella. EU lähetti vuonna 2022 ensimmäisen yhteyshenkilönsä Singaporessa sijaitsevaan tietojen yhdistämiskeskukseen, joka kattaa suurimman osan indopasifisesta alueesta.

tarvittaessa arvioidaan, voidaanko näitä yhdistämiskeskuksia yhdistää suoraan asiaankuuluviin EU:n merivalvontajärjestelmiin;

- pyritään saamaan EU:lle vuoropuhelukumppanin asema Intian valtameren reunajärjestössä, jotta voidaan vahvistaa EU:n roolia alueen merellisen turvallisuuden kumppanina;
- edistetään tietojenvaihtoa ja kriittisen meri-infrastruktuurin, kuten merenalaisten kaapeleiden³¹, valvontaa koskevaa kansainvälistä yhteistyötä sekä alusten ja satamien turvallisuutta³².

3. Johtoasema merellisen tilannetietoisuuden alalla

Hyvä merellinen tilannetietoisuus on olennaisen tärkeää sen varmistamiseksi, että toimivaltaiset viranomaiset voivat nopeasti havaita EU:hun vaikuttavat kasvavat ja muuttuvat uhat ja reagoida niihin tehokkaasti. EU ottaa johtoaseman merellisen tilannetietoisuuden alalla tehostamalla tiedonkeruuta ja -vaihtoa eri merenkulkualojen³³ välillä ja helpottamalla tietojen jakamista jäsenvaltioiden välillä. Kansainvälisellä tasolla EU jatkaa työtään kumppanimaiden merelliseen tilannetietoisuuteen liittyvien valmiuksien parantamiseksi jakamalla tietoja ja kehittämällä valmiuksia erityisesti Guineanlahdella ja indopasifisella alueella.

Vuodesta 2014 lähtien EU ja sen jäsenvaltiot ovat edistyneet merkittävästi merialan tietojen keruussa ja vaihdossa kehittämällä ja yhdistämällä merivalvontaan osallistuvien eri viranomaisten käyttämiä alakohtaisia järjestelmiä³⁴. EU on erityisesti kehittänyt merivalvontaa koskevan yhteisen tietojenvaihtoympäristön (CISE)³⁵. Vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuva CISE helpottaa reaaliaikaista tietojen jakamista rannikkovartiostotoiminnoista vastaavien eri viranomaisten välillä, mukaan lukien sotilasviranomaiset, ja yhdistää asianomaiset viranomaiset jäsenvaltioissa ja niiden välillä. EU:n CISE2020-tutkimushankkeen pohjalta komissio käynnisti huhtikuussa 2019 CISEn siirtymävaiheen ja antoi sen koordinoinnin EMSAn tehtäväksi tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa³⁶. Siirtymävaiheen pohjalta komissio aikoo käynnistää operatiivisen vaiheen vuonna 2024 EMSAn tuella edellyttäen, että viraston hallintoneuvosto antaa hyväksyntänsä.

Puolustuksen alalla Euroopan puolustusviraston (EDA) tukema merivalvontahanke (Marsur) suunniteltiin siten, että osallistuvien jäsenvaltioiden merivoimat voivat vaihtaa merialan operatiivisia tietoja ja palveluja. Marsur-hanke tarjoaa operatiivista lisäarvoa, mistä on osoituksena se, että EU:n jäsenvaltiot ovat päättäneet käyttää sitä CMP-konseptin täytäntöönpanoon Guineanlahdella ja luoteisella Intian valtamerellä. Euroopan

³¹ Unionin koordinoitusta lähestymistavasta kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi annetun neuvoston suosituksen 2023/C 20/01 mukaisesti.

³² Alusten ja satamarakenteiden kansainvälisen turvasäännösten mukaisesti;

<https://www.imo.org/en/OurWork/Security/Pages/SOLAS-XI-2%20ISPS%20Code.aspx>

³³ Merenkulkualoihin sisältyvät meriliikenteen turvallisuus, kalastuksenvallonta, meren pilaantumisen torjuntavalmius ja torjunta, meriympäristön suojelu, tullitoiminta, rajavalvonta, yleinen lainvalvonta ja puolustus.

³⁴ Esimerkiksi Eurosur ja SafeSeaNet (EU:n tason operatiiviset järjestelmät).

³⁵ Neuvoston asiakirja 9946-2021.

³⁶ SWD (2019) 322 final

puolustusvirasto (EDA) ja siihen osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät tällä hetkellä vahvistamaan merivalvontahanketta (Marsur) erityisen ohjelman avulla. Strategisessa kompassissa EU:ta kehoitetaan vahvistamaan tiedusteluun perustuvaa tilannetietoisuuttaan ja valmiuksiaan, ja EU:n olisi sen mukaisesti hyödynnettävä täysimääräisesti kaikkia merivalvontavalmiuksia (esimerkiksi miehittämättömiä ilma-aluksia, partiolentokoneita ja avaruusteknologiaa). EU:n avaruusohjelma voi Copernicuksen, Galileon ja IRIS²-ohjelman³⁷ kaltaisten osatekijöidensä kautta lisätä suoraan merellistä tilannetietoisuutta. EU:n satelliittikeskus (EUSK) osallistuu myös merelliseen tilannetietoisuuteen tekemällä yhteistyötä EU:n yhtenäisen tiedustelun analysointikyky -järjestelyn kanssa ja komission kanssa Galileo- ja Copernicus-ohjelmia koskevista asioista. Tältä osin asiaankuuluvien avaruusresurssien häiriönsietokyky ja turvallisuus ovat avainasemassa palvelujen jatkuvuuden varmistamisessa.

EU on käynnistänyt virastojen välistä yhteistyötä EFCA:n, EMSA:n ja Frontexin välillä tukeakseen kansallisia rannikkovartiostoviranomaisia, myös merellisen tilannetietoisuuden alalla. Euroopan rannikkovartiostofoorumi ja Välimeren rannikkovartiostofoorumi voivat edistää merellisen tilannetietoisuuden ja operatiivisen yhteistyön vahvistamista parhaiden käytäntöjen vaihdon avulla.

Kun tapahtuu katastrofi tai onnettomuus tai kun kansalliset valmiudet ovat ylikuormittuneet, EU:n jäsenvaltiot ja kolmannet maat voivat aktivoida unionin pelastuspalvelumekanismi³⁸. Ne voivat EU:n hätäavun koordinoitikeskuksen³⁹ kautta pyytää apua, asiantuntemusta tai tilanteen analyysia.

EU edistää myös merellisen tilannetietoisuuden lisäämistä kansainvälisellä tasolla toteuttamalla erityisiä kehitysyhteistyön valmiuksien kehittämisalotteita. Kriittisiä merireittejä Intian valtamerellä koskevassa CRIMARIO-hankkeessa⁴⁰ on kehitetty erityisiä välineitä⁴¹ merellisen tilannetietoisuuden lisäämiseksi ja yhteistyön vahvistamiseksi alueellisten kumppaneiden kanssa ja niiden kesken. Tämä on johdonmukaista EU:n laajemman turvallisuus- ja puolustustoiminnan kanssa indopasifisella alueella. Vastaavasti Guineanlahden alueiden välistä verkostoa (GoGIN)⁴² koskevassa hankkeessa kehitettiin YARIS-foorumi, joka on Yaoundén arkkitehtuuria tukeva tietojenvaihtoväline.

EU:n keskeiset merellistä tilannetietoisuutta koskevat toimet ovat seuraavat:

- varmistetaan, että yhteinen tietojenvaihtoympäristö otetaan käyttöön vuoden 2024 puoliväliin mennessä, mikä mahdollistaa turvallisuusluokiteltujen ja turvallisuusluokittelemattomien tietojen turvallisen ja jäsennellyn vaihdon merivalvonnan eri alojen (siviili- ja sotilasalan) viranomaisten välillä;
- vahvistetaan puolustusalan merivalvontaan liittyvää tietojenvaihtoverkostoa (Marsur) perustamalla erityinen ohjelma Euroopan puolustusviraston (EDA) kautta ja parannetaan Marsurin ja CISE:n välisiä yhteyksiä;

³⁷ https://defence-industry-space.ec.europa.eu/welcome-iris2-infrastructure-resilience-interconnectivity-and-security-satellite-2022-11-17_en

³⁸ [Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismi \(europa.eu\)](https://europa.eu/euro-act/eu-act-2019-1024)

³⁹ [Hätäavun koordinoitikeskuksen \(ERCC\) \(europa.eu\)](https://europa.eu/euro-act/eu-act-2019-1024)

⁴⁰ Euroopan komissio rahoittaa CRIMARIO-ohjelmaa 23 miljoonalla eurolla vuosina 2015–2025.

⁴¹ Tietojen jakamiseen tarkoitettut IORIS- ja SHARE.IT-foorumit.

⁴² Euroopan komissio rahoittaa GoGIN-ohjelmaa 11,5 miljoonalla eurolla vuosina 2016–2023 ja GoGIN II -ohjelmaa 5 miljoonalla eurolla vuosina 2023–2025.

- hyödynnetään EU:n avaruuspolitiikan kautta tehtyjä investointeja ja käytetään tehokkaammin Copernicuksen kautta saatavilla olevia merivalvontaa, meriympäristön seuranta ja ilmastomuutosta koskevia valmiuksia;
- integroidaan avaruusperusteiset teknologiat, kauko-ohjatut ilma-alusjärjestelmät ja tutka-asemat, meripartioilma-alukset sekä miehitetyt ja miehittämättömät merillä kulkevat välineet innovatiivisten, kyberuhkille sietokykyisten välineiden avulla merellisen tilannetietoisuuden lisäämiseksi;
- tehostetaan rannikkovartio- ja offshore-vartioalusten harjoittamaa valvontaa ja täydennetään sitä digitaalisesti verkottuneilla huipputason laivastoalustoilla, myös miehittämättömillä alustoilla, ehkäisy- ja torjuntavalmiuksien lisäämiseksi;
- vahvistetaan kumppanimaiden merelliseen tilannetietoisuuteen liittyviä valmiuksia GoGIN- ja CRIMARIO-hankkeiden avulla, muun muassa lisäämällä merelliseen tilannetietoisuuteen liittyvien välineiden (YARIS, IORIS ja SHARE.IT) käyttöönottoa koordinoitusti Copernicuksen satelliittipalvelujen kanssa.

4. Riskien ja uhkien hallinta

Strategisen kompassin mukaisesti EU ja sen jäsenvaltiot parantavat yhteistä kykyään puolustaa turvallisuuttaan ja lisätä häiriönsietokykyään ja valmiuttaan vastata merelliseen turvallisuuteen liittyviin haasteisiin, myös hybridi- ja kyberuhkiin. EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi pystyttävä reagoimaan nopeasti käyttäen koordinoituja siviili- ja sotilasvoimavaroja.

Ilmastomuutoksen ja ympäristön tilan heikkenemisen torjunta kuuluu EU:n tärkeimpiin poliittisiin painopisteisiin, jotka näkyvät EU:n ulkoisessa toiminnassa monien temaattisten tai maantieteellisillä strategioiden kautta, kuten Global Gateway -strategiassa tai indopasifisella alueella toteutettavassa yhteistyöstrategiassa sekä EU:n diplomaattisissa toimissa ja ilmastodiplomatiassa.

EU on jo toteuttanut merkittäviä toimia saavuttaakseen ilmastoneutraaliuden vuoteen 2050 mennessä, ja se aikoo toteuttaa lisätoimia ilmastomuutokseen, ympäristön tilan heikkenemiseen ja turvallisuuteen liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Korkea edustaja ja komissio esittävät vuoden 2023 puolivälissä yhteisen tiedonannon ilmastomuutoksen, ympäristön tilan heikkenemisen sekä turvallisuuden ja puolustuksen välisestä yhteydestä. Siihen sisältyy muun muassa ehdotuksia välineiksi, joilla arvioidaan ilmastomuutoksen ja ympäristön tilan heikkenemisen syitä ja seurauksia merenkulkualalle, meri-infrastruktuurille sekä rannikkoalueiden luonnollisille ja ihmisen luomille piirteille. Välineisiin kuuluvat muun muassa varhaisvaroitusta, näyttöön perustuva tutkimus ja satelliittikuvat (joita saadaan esimerkiksi Copernicus-ohjelman kautta).

Arktisella alueella jääpeite sulaa, merijää vetäytyy ja uusia laivareittejä avautuu vähitellen. Tämän seurauksena lisääntyvän ihmisen toiminnan odotetaan aiheuttavan tai pahentavan ympäristöön ja paikallisyhteisöihin kohdistuvia uhkia. Tältä osin yhteisen tiedonannon ”EU:n voimakkaampi sitoutuminen rauhanomaiseen, kestäväan ja vauraaseen arktiseen alueeseen”⁴³ käytännön toteutusta on jatkettava mahdollisimman pian erityisesti Pohjoisen jäämeren päästöttömien laivaväylien, kriittisten raaka-aineiden kestäväan kaivostoiminnan ja arktisen

⁴³ JOIN(2021) 27 final

alueen kestävä kehityksen osalta.

Myös merialan kriittisen infrastruktuurin suojeleminen on edelleen keskeinen painopiste. EU:n olisi täydennettävä jäsenvaltioiden roolia kriittisen meri-infrastruktuurin, kuten kansallisten merirajojen yli kulkevien putkien tai merenalaisen kaapelien, häiriönsietokyvyn parantamisessa. Sen olisi parannettava nykyisiä merenalaisia kaapeleita koskevia riskinarvioita ja täydennettävä niitä reagoitivaihtoehtojilla ja lieventävillä toimenpiteillä, jotka perustuvat monialaiseen asiantuntemukseen ja valmiuksiin. On ehdottoman tärkeää antaa jäsenvaltioille jatkuvaa tukea vedenalaiseen suojelemaan tarkoitettujen välineiden ja miehittämättömien ilma-alusten torjuntaratkaisujen kehittämiseen. Lisäksi EU:n olisi edelleen helpotettava avomerellä tuotettavan uusiutuvan energian ja puolustustoiminnan⁴⁴ rinnakkaisuutta⁴⁵, kuten esitetään avomerellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevassa strategiassa⁴⁶.

Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan direktiivin⁴⁷ ja verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuutta koskevan tarkistetun direktiivin (NIS 2 -direktiivi)⁴⁸ myötä EU on alan kehityksen eturintamassa, ja kattava oikeudellinen kehys mahdollistaa kriittisten toimijoiden ja infrastruktuurin fyysisten ja kyberuhkien sietokyvyn parantamisen. EU:n olisi tehostettava yhteistyötä keskeisten kumppaneiden ja asiaankuuluvien EU:n ulkopuolisten maiden kanssa tällä alueella, erityisesti häiriönsietokykyä koskevan EU:n ja Naton jäsenneuvoston vuoropuhelun ja kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä koskevan työryhmän avulla.

EU:n haasteena on lisäksi suuri määrä ensimmäisestä ja toisesta maailmansodasta peräisin olevia räjähtämättömiä taisteluvälineitä ja kemiallisia aseita, jotka makaavat merenpohjassa eri puolilla EU:ta. Tätä haastetta pahentaa entisestään Venäjän Ukrainaan kohdistama sotilaallinen hyökkäys, jonka seurauksena Mustalla merellä on runsaasti miinoja. Näiden taisteluvälineiden tyyppi, sijainti ja määrä on dokumentoitu puutteellisesti, mikä aiheuttaa riskejä merelliselle turvallisuudelle, ympäristölle (kemikaalien mahdollisen vapautumisen vuoksi) ja sinisen talouden toimille (esimerkiksi uusiutuvaa energiaa avomerellä tuottavien laitosten rakentamiselle). EU:n olisi käsiteltävä tätä kysymystä kiireellisesti onnistuneiden hankkeiden⁴⁹ perusteella kiireellisesti ja kattavasti siten, että lievennetään räjähtämättömiin taisteluvälineisiin ja niiden käytöstäpoistoon liittyviä ympäristöriskejä. On myös erittäin tärkeää hävittää turvallisesti Mustaanmereen jääneet räjähtämättömät taisteluvälineet ja miinat heti turvallisuus- ja poliittisen tilanteen salliessa.

Merellistä turvallisuutta heikentävät myös ulkomaiset toimijat, mikä johtuu sekä riskeistä, jotka liittyvät kriittiseen infrastruktuuriin tehtäviin ulkomaisiin suoriin sijoituksiin, että tällaisten toimijoiden harjoittamaan tiedon manipulointiin ja häirintään. Näihin kysymyksiin

⁴⁴ Symbioosi-hanke, joka on käynnissä Euroopan puolustusviraston koordinoimana Horisontti 2020 -ohjelman varoilla; <https://eda.europa.eu/symbiosis>

⁴⁵ Merten aluesuunnittelua koskevan direktiivin 2014/89/EU mukaisesti.

⁴⁶ COM(2020) 741 final.

⁴⁷ Direktiivi (EU) 2022/2557.

⁴⁸ Direktiivi (EU) 2022/2555.

⁴⁹ Hankkeet, joissa puhdistetaan Itämeren kemiallisen sodankäynnin aineista ja tavanomaisista ammuksista ja joita tuetaan Euroopan aluekehitysrahaston rahoittamalla Interreg-ohjelmalla - [10 years of Interreg cooperation to free the Baltic Sea from dumped munitions - Interreg Baltic Sea Region \(interreg-baltic.eu\)](https://interreg-baltic.eu)

puututaan asiaankuuluvilla välineillä ja kehyksillä; esimerkiksi ulkomaisia suoria sijoituksia seurataan asiaa koskevan asetuksen mukaisesti⁵⁰.

Komissio ja jäsenvaltiot tekevät parhaillaan riskinarviointia laatiakseen ohjeita matkustaja-alusten turvallisuuden parantamiseksi EU:ssa.

EU:n keskeiset riskien ja uhkien hallintaa koskevat toimet ovat seuraavat:

- järjestetään edellä mainitun vuosittaisen meriharjoituksen lisäksi EU:n tasolla säännöllisiä, täysimittaisia ja reaaliaikaisia harjoituksia, joissa keskitytään satamien suojeluun ja kyber- ja hybridiuhkien kaltaisten uhkien torjuntaan;
- otetaan käyttöön resursseja ja valvontavälineitä (esimerkiksi kauko-ohjatun ilma-aluksen käytön kokonaisjärjestelmä (RPAS)) ja varmistetaan nykyisten ja tulevien avaruuspalvelujen (kuten maanhavainnoinnin) optimaalinen käyttö kriittisen meri-infrastruktuurin valvonnassa ja suojelussa;
- kehitetään EU:n alueellisia yhteistyösuunnitelmia vedenalaisen ja offshore-infrastruktuurin valvonnan varmistamiseksi;
- kehitetään johdonmukainen kehys, jolla puututaan meressä olevien räjähtämättömien taisteluvälineiden, aktiivisten aseiden ja kemiallisten aseiden aiheuttamiin uhkiin sekä seurataan ja poistetaan niitä innovatiivisilla tekniikoilla ja mahdollisimman vähäisin ympäristövaikutuksin;
- parannetaan muun muassa avaruuspalvelujen avulla varhaisvaroitusta ja strategista ennakointia ilmastomuutoksen vaikutuksista, erityisesti merenpinnan noususta, myrskyjen lisääntymisestä ja ympäristön tilan heikkenemisestä;
- laaditaan satamia, rannikkoinfrastruktuuria sekä matkustaja-alusten turvallisuutta ja kuljetus- ja toimitusketjuja koskevia uusia riskinarviointeja ja valmius- ja palautumissuunnitelmia (EU:n ja kansallisella tasolla) ja vahvistetaan olemassa olevia arviointeja ja suunnitelmia;
- kannustetaan kyberuhkia koskevien parhaiden käytäntöjen vaihtoa merialan toimijoiden välillä ja käsitellään kyberturvallisuutta edelleen Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) tasolla;
- lisätään merellistä tilannetietoisuutta arktisella alueella, mukaan lukien havainnointi avaruudesta käsin, ja jatketaan yhteistyötä kahdenvälisesti arktisen alueen rannikkovaltioiden kanssa ja tarvittaessa asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla arktisen politiikan⁵¹ täytäntöönpanon tukemiseksi;
- arvioidaan mahdollisuutta ottaa käyttöön avomerellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevia hankkeita ja muita kestäviä käyttötarkoituksia merialueilla, jotka on varattu tai joita käytetään sotilaalliseen toimintaan;
- arvioidaan EU:n ulkopuolisten maiden ja toimijoiden meri-infrastruktuuriin tekemiä investointeja ulkomaisten suorien sijoitusten seurannasta annetulla asetuksella perustetun yhteistyömekanismin puitteissa.

⁵⁰ Asetus (EU) 2019/452.

⁵¹ Join(2021)27 final.

5. Valmiuksien parantaminen

Merellisten turvallisuusintressiensä edistämiseksi EU:n olisi nopeutettava sekä siviili- että sotilasvoimavarojen kehittämistä ja tarvittaessa otettava mukaan teollisuuden toimijoita. Euroopan merellisen turvallisuuden siviilinäkökohtia koskeva tutkimus- ja kehitystoiminta (T&K) sisältyy EU:n Horisontti Eurooppa -ohjelman ”Kansalaisturvallisuus yhteiskunnassa” -klusteriin. Nykyisellä ja tulevalla T&K-toiminnalla tuetaan valmiuksien kehittämistä EU:n tasolla, mukaan lukien kriittisen meri-infrastruktuurin suojeleminen, vedenalaisten uhkien hallinta, valmius ja reagointi ihmisen toiminnan aiheuttamiin katastrofeihin ja luonnonkatastrofeihin, matkustajameriliikenteen turvallisuus sekä räjähtämättömien taisteluvälineiden hallinta. Tähän otetaan tarvittaessa mukaan teollisuuden toimijoita.

Puolustuksen alalla jäsenvaltioiden olisi kehitettävä kaikkia merellisiä valmiuksia ja hyödynnettävä täysimääräisesti mahdollisuutta tehdä yhteistyötä asiaan liittyvien EU:n aloitteiden⁵² puitteissa. Niiden olisi keskityttävä erityisesti valmiuksien parantamiseen, jotta voidaan varmistaa EU:n paremmuus merellä, osoittaa voimaa merellä ja mahdollistaa vedenalainen valvonta.

Voimavarojen kehittämissuunnitelman tulevassa tarkistuksessa⁵³ hyödynnetään Venäjän Ukrainaan kohdistamasta sotilaallisesta hyökkäyksestä saatuja kokemuksia. Euroopan puolustusvirasto (EDA) tutkii esimerkiksi keskeisiä teknologioita, joita tarvitaan merellä toimivien miehittämättömien ilma-alusten parvien hallintaan ja merenpohjan kriittisen infrastruktuurin suojeleluun.

Strategisen kompassin ja puolustuksen koordinoitun vuotuisen tarkastelun (CARD)⁵⁴ mukaisesti kansallisilla ja monikansallisilla hankkeilla olisi pyrittävä sekä poistamaan kriittisten voimavarojen, kuten korvette-kokoisten alusten ja aluksilla olevien järjestelmien, hajanaisuutta että parantamaan yksittäisten alustojen operatiivista tehokkuutta. Useat vuoden 2020 CARD-syklissä yksilöidyt yhteistyömahdollisuudet ovat johtaneet pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) hankkeisiin miehittämättömien merijärjestelmien yhteydessä, joista voidaan esimerkkinä mainita keskikokoiset puoliautonomiset pinta-alukset. Euroopan puolustusrahasto⁵⁵ arvioi tutkimus- ja kehityshankkeita, jotka koskevat esimerkiksi merellistä tilannetietoisuutta, merivalvontavalmiuksia, kriittisen meri-infrastruktuurin suojelelun ja vedenalaisia voimavaroja.

EU:n keskeiset toimet valmiuksien parantamiseksi ovat seuraavat:

- kehitetään sekä meren pinnalla että veden alla käytettävää puolustusalan teknologiaa koskevia yhteisiä vaatimuksia ja käsitteitä, mukaan lukien merellisen tilannetietoisuuden osalta;
- rakennetaan yhteentoimivia miehittämättömiä järjestelmiä, joilla seurataan kriittistä meri-infrastruktuuria, torjutaan vihamielisten miehittämättömien ilma-alusten parvia jne.;
- vahvistetaan nykyaikaisia miinojen torjuntatoimia esimerkiksi kehittämällä EU:n

⁵² Voimavarojen kehittämissuunnitelma, puolustusalan koordinoitussa vuotuisessa tarkastelussa yksilöidyt yhteistyömahdollisuudet, pysyvä rakenteellinen yhteistyö ja Euroopan puolustusrahasto.

⁵³ EDA:n johtokunta käynnisti kesäkuussa 2022 virallisesti voimavarojen kehittämissuunnitelman tarkistamisen.

⁵⁴ Kohdealue ”eurooppalaiset pinta-alusluokan partioveneet”.

⁵⁵ EKR:n tavoitteena on vahvistaa EU:n puolustusteollisuuden kilpailu- ja innovointikykyä. Näin ollen se edistää jäsenvaltioiden sotilaallisten voimavarojen kehittämistä.

toiminta-ajatus;

- tuetaan yhteisten parannettujen merivalvontalentokoneiden kehittämistä;
- kehitetään yhteisiä testaus- ja kokeilutoimia, jotta voidaan kehittää uusia ja korkeatasoisia merellisiä valmiuksia.

6. Koulutus

Korkeatasoinen erikoiskoulutus ja -osaaminen ovat välttämättömiä, jotta EU voi vastata nykyisiin ja tuleviin merelliseen turvallisuuteen liittyviin haasteisiin. Uusien hybridi- ja kyberuhkien torjuminen edellyttää, että toimijoilla on vahvat digitaaliset taidot, ja erityisiä uudelleen- ja täydennyskoulutusohjelmia. Ratkaisut, joissa vaihdetaan sotilaskoulutusohjelmia ja järjestetään yhteisiä koulutusohjelmia EU:n jäsenvaltioiden laivastojen ja eri instituutioiden välillä, edistävät yhteentoimivuutta ja auttavat EU:ta vastaamaan uusiin uhkiin tehokkaammin, koordinoitummin ja kattavammin.

Rannikkovartiostotoimintoja koskevan eurooppalaisen yhteistyön käsikirjan yhteydessä on laadittu koulutusluettelo, joka kattaa kaikki EU:n virastojen eri merialoilla järjestämät kurssit. Käsikirjaa päivitetään jatkuvalta pohjalta tarpeiden ja kehityksen mukaisesti. Menestyksekkästä Euroopan rannikkovartiostokouluverkoston (ECGFA NET) hanketta ja rannikkovartioston yhdenmukaistettua koulutuskurssia olisi jatkettava, erityisesti vaihto-ohjelmaa, johon naapurimaat osallistuvat ja johon kuuluu alueellinen yhteistyö EFCAn tiiviissä yhteistyössä EMSAn ja Frontexin kanssa toteuttaman hankkeen kautta. EMSA kehittää parhaillaan myös merialan kyberturvallisuutta koskevaa kurssia. Helsingin hybridiosaamiskeskus järjestää kursseja ja konferensseja merialaan vaikuttavista hybridiuhkista. Sukupuolten tasa-arvoa ja naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä EU:n merellisen turvallisuuden alalla olisi tuettava edistämällä naisten pääsyä korkeatasoiseen tekniseen koulutukseen.

Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemia (ETPA)⁵⁶ tarjoaa EU:n tason koulutusta sekä siviili- että sotilashenkilöstölle edistääkseen yhteisymmärrystä merelliseen turvallisuuteen liittyvistä haasteista ja lisätäkseen tietoisuutta EU:n kasvavasta roolista tällä alalla. ETPAn tuella kuusi eurooppalaista meriakatemiaa työstää parhaillaan sisältöä yhteistä kansainvälistä merivoimien koulutusjaksoa varten.

EU:n keskeiset koulutusta koskevat toimet⁵⁷ ovat seuraavat:

- parannetaan kyber-, hybridi- ja avaruusalan turvallisuusosaamista tukemalla eri oppilaitosten ja toimivaltaisten kansallisten tai EU:n elinten tarjoamia uusia ja olemassa olevia koulutuskursseja sekä siviili- että sotilasaloilla;
- toteutetaan kohdennettuja koulutusohjelmia, jotka ovat avoimia EU:n ulkopuolisille kumppaneille, jotta voidaan puuttua nykyisiin ja uusiin merelliseen turvallisuuteen

⁵⁶ ETPA tarjoaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) puitteissa EU:n tason koulutusta unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) alalla. Sen tavoitteena on kehittää ja edistää YTPP:tä koskevaa yhteisymmärrystä siviili- ja sotilashenkilöstön keskuudessa sekä tunnistaa ja levittää koulutustoimiensa avulla hyviä käytäntöjä, jotka liittyvät YTPP:n eri kysymyksiin. Näin ETPA täydentää kansallisia toimia koulutuksen alalla.

⁵⁷Myös osana osaamisen teemavuotta.

kohdistuviin uhkiin;

- kehitetään kansainvälinen merivoimien koulutusjakso nuorten upseerien vaihtoa koskevan eurooppalaisen aloitteen (EMILYO)⁵⁸ puitteissa;
- toteutetaan siviili- ja sotilasharjoituksia sellaisten skenaarioiden pohjalta, joissa sovelletaan jaettua lainkäyttövaltaa tai voimavarojen yhteiskäyttöä.

V. VÄLINEET, JOILLA TUETAAN MERELLISTÄ TURVALLISUUTTA KOSKEVIA EU:N TOIMIA

Päivitetty strategia olisi pantava täytäntöön yhdenmukaista lähestymistapaa noudattaen, jotta voidaan maksimoida synergiaedut ja ottaa käyttöön täydentäviä EU:n välineitä. Tämän olisi sisällettävä seuraavat:

- Euroopan puolustusrahaston T&K-puolustushankkeet EU:n jäsenvaltioiden asevoimien voimavarojen parantamiseksi;
- Euroopan rauhanrahasto talousarvion ulkopuolisena rahoitusmekanismina yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla toteutettaville EU:n toimille, joilla on sotilaallista ja puolustukseen liittyvää merkitystä;
- siviilialan merellisen turvallisuuden valmiuksiin liittyvä EU:n tutkimus ja innovointitoiminta erityisesti EU:n Horisontti Eurooppa -puiteohjelman klusterin 3 ”Kansalaisturvallisuus yhteiskunnassa” puitteissa;
- sisäisen turvallisuuden rahaston sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälineen tarjoamat mahdollisuudet parantaa lainvalvonta- ja rajavalvontatehtäviä merellä suorittavien jäsenvaltioiden rannikkovartiioviranomaisten valmiuksia;
- unionin pelastuspalvelumekanismi erityisesti hyödyntämällä analyttisiä ja reagointivalmiuksia sekä panemalla täytäntöön komission suositus katastrofivalmiutta ja -palautuvuutta koskevista tavoitteista;
- naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen ohjelma, jolla tuetaan kansainvälisiä kumppanuuksia merellisen turvallisuuden ja erityisesti merellisen tilannetietoisuuden parantamiseksi;
- liittymistä valmisteleva tukiväline (2021–2027), IPA III, kun otetaan huomioon sen soveltamisala ja keskittyminen ehdokasmaihin;
- yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrärahat YTPP:n siviilioperaatioiden rahoittamiseksi;
- Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto (EMKVR), josta rahoitetaan merivalvontaa ja rannikkovartiostotoimintaan liittyvää yhteistyötä;
- Euroopan aluekehitysrahasto ja Interreg-ohjelmat, joilla tuetaan investointeja rannikkoalueilla ja syrjäisimmillä alueilla sekä maissa, joilla on merirajoja EU:n kanssa;

⁵⁸ <http://www.emilyo.eu/>; EMILYO-aloite ei liity Erasmus+ -ohjelmaan.

- sisäisen turvallisuuden rahastot, joista rahoitetaan huumausaineiden merikuljetusten analysointi- ja torjuntakeskusta (MAOC-N) ja sen erityisvalmiuksia vaihtaa tietoja merellä tapahtuvan huumekaupan torjumiseksi.

VI. TULEVAT TOIMET

Komissio ja korkea edustaja tekevät yhteistyötä neuvoston kanssa tämän päivitetyn strategian täytäntöönpanemiseksi edellä määritellyillä ja toimintasuunnitelmassa yksilöidyillä toimintaloilla käyttäen perustana EU:n merellisen turvallisuusstrategian saavutuksia vuodesta 2014 lähtien, hyödyntäen olemassa olevia välineitä ja politiikkoja ja noudattaen strategisen kompassin yleisiä ohjeita.

Komissio ja korkea edustaja pyytävät jäsenvaltioita hyväksymään strategian ja toimintasuunnitelman. Neuvoston hyväksyttyä strategian komissio ja korkea edustaja toimittavat neuvostolle kolmen vuoden kuluttua yhteisen tilanneselvityksen jäsenvaltioiden toimittamien tietojen pohjalta.